

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
This project is funded by the European Union

YERELDEN ULUSA İKLİM AğI PROJESİ DİYARBAKIR ÇALIŞTAY RAPORU

www.temev.org.tr

Hazırlayan:
Doç. Dr. Şehnaz ALTUNAKAR MERCAN
Dicle Üniversitesi

YERELDEN
ULUSALA
İKLİM AğI

CLIMATE NETWORK
FROM LOCAL
TO NATIONAL

içindekiler

YERELDEN ULUSA İKLİM AĞI PROJESİ DİYARBAKIR ÇALIŞTAY RAPORU.....	3
KATILIMCI LİSTESİ	4
1. OTURUM.....	5
2. OTURUM.....	6
3. OTURUM.....	7
4. OTURUM.....	8
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNDEN KAYNAKLANAN BÖLGESEL SORUNLAR ÇALIŞTAYI.....	9
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	9

YERELDEN ULUSA İKLİM AĞI PROJESİ DİYARBAKIR ÇALIŞTAY RAPORU

Türkiye’de Sivil Toplumun Desteklenmesi - Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı altında Avrupa Birliği tarafından desteklenen Yerelden Ulusala İklim Ağı Projesi kapsamında 02-03 Kasım 2021 tarihlerinde Diyarbakır’da sivil toplum, yerel yönetimler ve çeşitli kuruluşlara yönelik bir eğitim programı gerçekleştirilmiştir.

KATILIMCI LİSTESİ

Etkinlikte temsilci bulundurarak katılım sağlayan kurum ve kuruluşların listesi aşağıda yer almaktadır.

1. Temiz Enerji Vakfı
2. Küresel Denge Derneği
3. Diyarbakır Yenişehir Belediyesi
4. Karacadağ Kalkınma Ajansı
5. DİSKİ Genel Müdürlüğü
6. TOBB Diyarbakır Kadın Girişimciler Kurulu
7. DTSO Kadın Meclisi
8. DOĞÜNKAD
9. TEMA Vakfı Diyarbakır Şube Temsilciliği
10. TEMA Vakfı Van Şube Temsilciliği
11. Derik Bisiklet ve Doğa Sporları Derneği
12. Mardin Artuklu Üniversitesi
13. Mardin Bisiklet ve Doğa Sporları Derneği
14. Şırnak Araştırma Geliştirme Derneği
15. Şırnak Talesemi Derneği
16. Tunceli Belediyesi
17. Bitlis Tatvan Eğitim Kültür Derneği
18. Van Çevre Tarihi Eserleri Geliştirme Derneği
19. Erzurum Büyükşehir Belediyesi
20. TŪSİAD Gençlik Platformu
21. Adana Çevre Mühendisleri Odası

1. OTURUM

Paris Anlaşması ve İklim

Dr. Nuran TALU, Küresel Denge Derneği Başkanı

Nuran Talu, Paris Anlaşması kapsamında ülkelerin sorumluluklarını ve anlaşmanın temel öğelerini ele aldığı sunumunda, iklim değişikliğinin yalnızca sıcaklık ve yağış rejimlerini değil, ekonomiyi, ekolojii, sosyal politikaları ve piyasaları etkilediğini belirtmiştir. Ayrıca, sunumda Türkiye'nin karşı karşıya olduğu riskler konusunda detaylı bilgi verilmiştir. İttifaklar sözleşmesi olarak nitelen- dirilen Paris Anlaşması'nda Türkiye'nin en önemli risklerini;

- Gelişmiş ülkeler veya gelişmekte olan hangi ülkeler sınıflarından hangisine dahil olacağına belli olmaması,
- İklim değişikliğinin ekonomik-ekolojik-toplumsal maliyetleri ve farklı politika seçeneklerinin maliyetleri hakkında ülke ölçeğinde politikalara girdi oluşturacak araştırmaların yetersizliği,
- İklim afetlerinde sadece toplumun belirli bir katmanının/bireyin geçim kaynaklarının etkilenebilirliği üzerine genelde günü kurtaracak çözümlere gidilmesi,
- Küresel ölçekte iklim değişikliği işbirliği sistemine dahil olmaması olarak tanımlamıştır.

Türkiye'nin iklim krizi mücadelesindeki rolüne de değinerek sunumunu tamamlamıştır.

2. OTURUM

İklim Değişikliğinin Ekosistemlere Etkisi: Diyarbakır

Prof. Dr. Doğanay Tolunay, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Orman Fakültesi Toprak İlimi ve Ekoloji Anabilim Dalı

İlk oturumun ikinci sunumunda Prof. Dr. Doğanay Tolunay, küresel ısınma, sanayi devriminden günümüze sıcaklık artışları, iklim değişikliği, atmosferin sera etkisi, küresel sera gazı salınımları, karbon yutakları, sera gazlarının sektörlere göre dağılımı konularında bilgi vermiş, Türkiye özelinde sera gazı salınımları, Türkiye ikliminde gözlemlenen değişimler ve gelecekte neler olabileceğine değinmiştir. Diyarbakır ve çevresinde gelecekte yılın 160 gününde 35 °C'nin üzerinde sıcaklık beklenildiği, bu nedenle yenilenebilir enerji için planlamaların yapılması gerektiği ifade edilmiştir. İklim değişikliğinin biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler üzerindeki etkilerine değinilen sunumda, biyolojik çeşitliliğin üzerindeki yoğun baskılar ve iklim değişikliğinin gelecekteki olası etkileri dikkate alındığında birçok bilim insanının 6. Yok Oluş olarak adlandırılan sürecin yaşanabileceğini öne sürdüğü belirtilmiştir. Bu sebeple, iklim değişikliğinin türler üzerindeki etkileri detaylı incelenmiştir. İklim değişikliğinin orman ekosistemlerine etkisi yangınlar, hastalık ve zararlılar, büyümede azalma, göçler başlıklarıyla detaylandırılmıştır. Buna ek olarak, iklim değişikliğinin akarsular, dereler, göller, deniz ve kıyılara etkisine değinilmiştir. Prof. Dr. Doğanay Tolunay tarafından gerçekleştirilen sunumda son olarak, adaptasyon (uyum) örneklerine ve ekosistem tabanlı uyum örneklerine yer verilmiştir.

3. OTURUM

Türkiye'de İklim Mücadelesinin Kamu Yönetimindeki Yeri: Hukuki Çerçeve, Politika Belgeleri ve Kurumsal Yükümlülükler

Habip Kocaman, Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama Uzmanı

Habip Kocaman sunumunda Türkiye'nin uluslararası iklim taahhütlerine, taraf olduğu milletlerarası antlaşmalara, kanunlarımızın iklim dostu olup olmadığına, mevzuatta iklim değişikliği konusunda yer alan kanun ve hükümlere, çeşitli ülkelerin iklim kanunu örneklerine, Türkiye için iklim değişikliği kanununa gerek olup olmadığına, bütçe kanununda iklim değişikliği ile ilgili herhangi bir kanunun var olup olmadığına, sürdürülebilir kalkınmada iklimin önemine, kalkınma planında iklim değişikliği ile ilgili yer alan hükümlere, iklim değişikliğiyle mücadelede kurumların sorumluluklarına ve yerel yönetimlerin iklim değişikliğiyle ilgili görevlerine değinmiştir.

4. OTURUM

İklim Değişikliği ve Tarım

Prof. Dr. Zeynep Zaimoğlu, Çukurova Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Zeynep Zaimoğlu'nun sunumunda, iklim değişikliğinin tarımsal üretim üzerinde bölgesel odaklama farklılıklarına ve üretim sisteminin türüne bağlı olarak meydana getirdiği üretim kayıplarını önlemek ve ortaya çıkan potansiyeli kullanabilmek için tarım yönetiminde adaptasyonun kaçınılmaz olacağına vurgu yapılmıştır. Gelecekte, iklim değişikliği nedeniyle tarım sektörünün olumsuz etkilenmesi sonucunda, hızla artan nüfusun beslenme ihtiyacının karşılanmasının zorlaşacağı, bu nedenle sürdürülebilir gıda ve tarımın güvence altına alınması gerektiği ifade edilmiştir. İklim değişikliğinin tarım üzerindeki etkisine dünyadan örnekler gösterilmiş ve fakir ve savunmasız toplumları daha fazla etkilediği sonucuna varılmıştır. Prof. Dr. Zeynep Zaimoğlu, tarımsal üretim sistemlerinde ve organik tarım alanında iklim değişikliğine uyum metodları konusunda detaylı bilgiler vermiştir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNDEN KAYNAKLANAN BÖLGESEL SORUNLAR ÇALIŞTAYI

İlk gün gerçekleştirilen oturumların ardından ikinci gün “İklim Değişikliğinden Kaynaklanan Bölgesel Sorunlar” başlıklı bir çalıştay düzenlenmiştir. Çalıştayda katılımcılar tarafından Diyarbakır ve çevre illerinde iklim değişikliği nedeniyle yaşanan sorunlar dile getirilmiş ve çözüm önerileri üzerinde fikir alışverişi yapılmıştır. Çalıştayda ele alınan konular “Sonuç ve Öneriler” başlığı altında yer almaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İklim değişikliğine dair politika üretme ve planlama süreçlerinin başarısının, bilgi üreticileri ile politika yapımcılar arasındaki etkileşimin gücüne bağlı olduğu inancından hareketle, bilim-politika arayüzlerini bir araya getirerek iklim değişikliği kaynaklı bölgesel sorunların tartışıldığı çalıştayda, bölgenin iklim kaynaklı karşı karşıya kaldığı en önemli sorunlar ve çözüm önerileri değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelere göre, özellikle iklim değişikliği konusunda bilimsel bilgi temelli politikaların üretilmesi ve uygulanmasına yönelik talep ve ihtiyaçları belirlemek önem kazanmaktadır. Zira, iklimde meydana gelen değişikliğin ülkemiz coğrafyasında yarattığı sonuçlar bölgesel farklılıklar gösterebilmektedir. Güneydoğu ve Doğu Anadolu kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri ile STK'ların aktif olarak katılım gösterdiği çalıştayda bölgenin iklim kaynaklı temel sorunlarının kuraklık ve su kaynaklarının etkin yönetilemesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalıştayın temel tartışma eksenleri aşağıda maddeler halinde özetlenmiştir:

- DİSKİ Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan 1282 adet su sondajı kuyusunun, 2021 yılının başlangıcından bugüne yaklaşık 500 adeti su sinyali verirken, 124 adeti kurumuştur. Akiferimde suyun hızlı bir şekilde azaldığı, su sondaj kuyularına indirilen kolon borusu metrajının 4000 metre olduğu belirtilmiştir. DSİ tarafından her yıl belli periyotlarla debisi 30 lt/sn üzerindeki su kaynaklarının debileri ölçülüp kayıt altına alınmaktadır. 2010 yılına kıyasla su kaynaklarının sayısında ciddi bir azalma meydana gelmiştir. Bölgede açılan su sondaj kuyuları ve sulamada kullanılan geleneksel teknikler nedeniyle su kaynaklarında meydana gelen meydana gelen azalma iklim değişikliği ile bağlantılıdır.
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı olarak görev yapan Kalkınma Ajansları, daha önce Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan planların yerine, kendilerine verilen yetki ile yerel düzeyde Bölge Planları hazırlamışlardır. 2014-2023 yıllarını kapsayacak şekilde, katılımcı bir sürecin benimsendiği, Karacadağ Kalkınma Ajansı tarafından TRC2 Bölgesi (Diyarbakır ve Şanlıurfa) için oluşturulan, kentsel ekonomiler ve ekonomik büyüme, beşeri gelişme ve sosyal sermaye, yaşam kalitesi ve mekânsal organizasyon ve sürdürülebilir gelişme ve yeşil büyüme başlıklarını içeren bir rapor bulunmaktadır. Sürdürülebilir gelişme ve yeşil büyüme başlığı altında toprak ve su kaynaklarının etkin yönetimi ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması için tüm kurum ve kuruluşların uygulaması gereken politikalar belirlenmiştir. Akabinde, Dicle baraj havzası koruma planı için çalışmalar başlatılmıştır. Çünkü Dicle ve Fırat havzaları su potansiyelinin %30'unu barındırmaktadır.
- Su kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla içme ve kullanma suyu için ulusal bir Su Veri Tabanı (SVT) ağı oluşturulması gerekmektedir. Gerekirse her kentte birkaç su idaresi kurulmalı ve hepsi merkezi bir şekilde yönetilmelidir. Dünyada mevcut tatlı su oranı

% 2.5 olmakla beraber bunun yalnızca % 0.5'i kullanılabilir durumdadır. Tatlı suların büyük bir kısmı Yeraltı Suyu olarak bulunmakta olup tamamı içilebilir kalitede veya kullanılabilir özelliklerde değildir. Bütün canlıların yaşam kaynağı olan ve yaşadığımız çağda elmas kadar değerli görülen suyun, temizlenip toplumun kullanımına sunulması çok maliyetli ve masraflı bir iş olması nedeni ile insanoğlunun suyu verimli kullanması elzem görülmektedir. Su kaynaklarının verimli kullanılmasını sağlamak, kayıp kaçak oranlarını düşürmek gerekmektedir. Su kaynaklarının verimli kullanılabilmesi için tarımsal sulama faaliyetlerinde yeni ve günün koşullarına uygun sistemler kullanılmaya başlanmalıdır. Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından tarım sektöründe alternatif sulama yöntemlerinin kullanılmasını desteklemek amacıyla sağlanan sübvansiyonların tekrar gözden geçirilmesi veya şekil değiştirmesi gerekmektedir. Sübvansiyonların 20 dönümün altındaki arazileri desteklememesi, bölgede arazilerin çok parçalı olması nedeniyle uygulamada aksaklıklar yaşanmasına neden olmaktadır. Sübvansiyonların daha düşük dönmümlü arazileri de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesinin faydalı olacağı belirtilmektedir. Toplumun, özellikle tarım sektöründe üretim faaliyetlerinde bulunan halkın bilinç düzeyinin artırılması ve yararlanabilecekleri destek mekanizmaları hakkında bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Buna ek olarak, yeni sulama sistemleri için gerekli olan teknoloji ihtiyacının karşılanabilmesi için çözüm önerileri sunulmalıdır. Tarımsal faaliyetlerin, klasik yöntemler yerine teknolojik altyapıyla uyumlu olarak gerçekleştirilmesi teşvik edilmelidir. Yeraltı sularının kullanımı konusunda toplumun bilinçlendirilmesi gerekli görülmektedir. Sivil toplumda iklim krizi konusunda seferberlik düzeyinde bir bilinç yaratılması, bunun için de bütüncül bir bakış açısıyla ortaokul düzeyinden başlayarak bir eğitim reformunun müfredata eklenmesi gerekli görülmektedir. Bu hususta, TEMA Vakfı tarafından iklim değişikliği konusunda eğitim projeleri düzenlenmektedir. Ana okullar düzeyinden başlayarak lise düzeyine kadar okullarda çeşitli eğitimlerin düzenleneceği projeler hazırlanmaktadır. Bu tür projelerin yaygınlaştırılması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hükümet tarafından eğitim sistemine dahil edilmesi gerekli görülmektedir.

- Atık su arıtma tesislerinin %100 verimle çalışması gerekmektedir. Atık sular arıtılırken kullanılan ürünlerin ithal edilmesi, atık su arıtma tesislerinin maliyetlerini ciddi şekilde etkilemektedir. Suların arıtılmadan doğaya deşarj edilmesi akarsular, dereler, göller ve denizler için tehdit oluşturmaktadır. Bununla birlikte, arıtılan suların ardında bıraktığı çamurun doğaya nasıl ve ne şekilde bırakılması gerektiği henüz çözümlenmiş bir sorun değildir. Bu çamurun doğaya verdiği zarar ciddi boyutlardadır. Çamurun doğaya zarar vermeden, alternatif değer yaratacak alanlarda, örneğin enerji üretiminde veya çimento fabrikalarında kullanılmasına olanak sağlayacak çözümler üretilmelidir.
- Alternatif, çevreyi kirletmeyen enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaşması gerekmektedir. Yenilenebilir enerjinin etkin bir şekilde kullanılabilmesi için elde edilmesinden, depolanmasına ve tüketilmesine kadar geçen tüm süreçlerde çevre dostu uygulamalar kullanılmalıdır. Hidrojen enerjisi yenilenebilir enerji alternatifleri içerisinde değerlendirilmelidir. Güneş enerjisinden elde edilen ve 300 m³lük aküyle depolanan enerji, sadece yarım m³lük hidrojenle depolanabilmektedir. Karacadağ havzasının tarıma elverişli olmadığı fakat yenilenebilir enerji (rüzgar ve güneş enerjisi) elde edilmesi hususunda yüksek bir potansiyele sahip olduğu belirtilmiştir. Enerji tüketimini dolayısıyla karbon emisyonlarını düşürebilmek için, enerji verimliliği konusunda halkın bilinçlenmesi, mütevazı yaşam konusunda toplumun özendirilmesi, bu konuda hükümet tarafından acil önlemler alınması, düzenleme ve yönetmeliklerin tamamlanması ve kanun koyucuların farkındalıklarının arttırılması ve sivil toplumun yasama sürecine aktif katılımı gerekmektedir.
- Su ve enerjinin verimli kullanılması ve kontrol edilmesi gerekmektedir. Örneğin, DİSKİ, 2021 yılı içerisinde aylık 11 milyon TL elektrik faturası ödemektedir. Tüketim sadece sondajlara ait olmayıp, pompa istasyonları, içme ve atık su arıtma tesisleri gibi DİSKİ tarafından işletilen tüm ünitelerde ortalama 12.000 kW/saat aylık enerji tüketimi yapılırken, kurumun bünyesinde bulunan GES, HES veya Gaz jeneratörü tesisleri tam

kapasite çalıştığında bile (ki bugüne değin tam kapasite ile çalıştırma mümkün olmamıştır) maksimum tüketilen enerjinin %5'i karşılanabilmektedir. Tüm enerji üretim tesislerinden ancak %1,5 oranında fayda sağlanmaktadır. Bu nedenle, önce büyükşehirlerin akabinde de diğer şehirlerin su ve enerjiyi yönetebilecek teknolojik altyapılar oluşturması zaruridir. Su Yönetim Sistemi, SCADA, Enerji Yönetim Sistemi gibi insan inisiyatifini mümkün mertebe minimize eden teknolojik altyapılar kurulması gerekmektedir.

- İklim kriziyle mücadele konusunda politika yapanların ve bu politikaları yerel düzeyde uygulayan veya denetleyen üst düzey yönetimlerin sürekliliğinin korunması, konuya vakıf olmaları, yönetim kademesinde istikrarlı bir yönetim anlayışının benimsenmesi gerektiği belirtilmiştir. Sürdürülebilir olmayan politik ve ekonomik faaliyetlerin bir sonucu olarak iklim değişikliği, toplumsal ve ekolojik hayat aleyhine ciddi sorunlar doğurmaktadır. Bu nedenle, yerel yönetimler, sivil toplum ve üniversitelerin çevre mühendisliği bölümleri ortak bir vizyona sahip olmalıdır. İklim değişikliğiyle mücadelede bilimsel bilgi ve politika yapımı arasında doğrudan bir ilişkinin sürekli kurulması gerekmektedir. Zira, bilimsel bilgi olmadan iklim değişikliği konusunda doğru analizler yapmak mümkün olmadığı gibi, iklim değişikliği nedeniyle oluşan yeni koşullara uyum sağlamayı kolaylaştıracak etkin politikalar geliştirebilmek de olanaksızdır. Ayrıca iklim değişikliği nedeniyle, farklı bölgelerde meydana gelen farklı koşullara uyum sağlamak ve ortaya çıkan sorunlara çözümler getirmek amacıyla, hükümetin yerel izdüşümü düzeyinde, disiplinler arası hızlı kararlar alınmasının önünü açacak uygulamalara destek verilmelidir.
- Çarpık kentleşme nedeniyle yeşil alanların, yutak alanlarının, tarım arazilerinin ve orman alanlarının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu, buna rağmen taş ocağı veya çimento fabrikaları gibi çevreye zarar veren üretim tesislerinin yerleşim alanlarının yakınında konumlandırıldığı ifade edilmiştir. Bu nedenle belediyeler tarafından yapılan yeşil alan

düzenlemelerinin iklime ve şartlara uygun, teknik konulara hakim, donanımlı teknik personel tarafından gerçekleştirilmesi ve kentleşmenin şehir ve bölge planlamacıları tarafından planlanması gerekliliği ortaya konulmuştur. Yeşil alanlar veya park ve bahçeler tasarlanırken iklime uygun ağaçların seçilmesi su kaynaklarının kullanımında verimliliği sağlamak adına gerekli görülmektedir. Yerel düzeyde kamu kurumlarının yönetim kademelerinin iklim farkındalığına sahip olduğu fakat kurum personelinin konuya vakıf olmadığı belirtilmiştir. Bu nedenle, Kayapınar Belediyesi ile Yenişehir Belediyesi “İklim Değişikliğinin Kırsal ve Kentsel Yaşam Üzerine Etkisi” başlıklı ortak bir proje tasarlanmaktadır. Diyarbakır Ticaret Borsası, Diyarbakır Organize Sanayi Bölgesi Başkanlığı, GAPÜTEM, Diyarbakır Ticaret Odası, Tarım İl Müdürlüğü ve GAP Uluslararası Tarımsal Araştırma Eğitim Merkezi'nin paydaş olarak yer alması planlanan proje, teknik personelin iklim değişikliği ve küresel ısınma etkileri konusunda bilgilendirilmesini amaçlamaktadır. Bu sayede, park ve bahçeler tasarlanırken doğa dostu, su tüketimini minimuma indirecek, yerel iklime uygun bitkilerin yetiştirilmesi sağlanacaktır. İnsan faaliyetlerinden kaynaklanan CO₂'in emisyonlarının önlenmesi için KTD (Karbon dioksit tutum ve depolama) alanlarının oluşturulması, iklim değişimi indirgeme yöntemleri arasında bir alternatif olarak görülmektedir. Orman alanlarının çok güçlü ve katı kurallarla korunması gerekmektedir. Artan nüfusun barınma gereksinimleri, diğer bir deyişle kentleşme orman alanlarının yok edilmesine sebebiyet vermemelidir. Özellikle orman alanlarının çok güçlü ve katı kurallarla korunması gerekmektedir.

- Van Gölü ve çevresinde kanalizasyon arıtması yapılmadan atık suların göle deşarj edilmesi nedeniyle her gün 15.000 m²'lik bir alanın yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu belirtilmiştir. Göle 56.400 m³'lük atığın doğrudan deşarj edildiği ifade edilmiştir. Bu nedenle karar verici ve kanun koyucuların ekolojist ve çevreci bakış açısına sahip olması, sivil toplumun duyarlılığının arttırılması gerekmektedir.

Yerel paydaşların iklim değişikliği ile mücadele konusuna aktif katılım ortamını yaratarak, yerel yönetimlerle ortak hareket edilebilmesine destek olmayı hedefleyen özetle bilim-politika arayüzleri oluşturulmasına olanak sağlayan projede gerçekleştirilen eğitim ve webinar faaliyetlerinin ilk yüzyüze eğitimini kapsayan Diyarbakır ilinde, etkinliğe katılan kamu kurum ve STK temsilcileri iklim değişikliğinin gerek il düzeyinde gerekse ulusal düzeyde yarattığı olumsuzluklarla karşı karşıya olduklarının bilincindedir.

Düzenlenen çalıştay sonucunda özellikle iklim değişikliğinin kuraklık ve su kaynakları üzerindeki etkisi üzerinde durulmuş, 2020 yılı rakamlarına göre Türkiye'de bulunan toplam tarım alanlarının yaklaşık %17'sinin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunduğu düşünüldüğünde, tarımsal ürün üretimi üzerinde ciddi riskler yarattığı belirtilmiştir. Bu nedenle, modern sulama sistemleri konusunda tarımsal üretim yapan tüm vatandaşların bilinç düzeyinin yükseltilmesi gerekli görülmektedir. Tarımsal faaliyetlerin her alanında geleneksel yöntemler yerine teknolojiye azami derecede yararlanılabilecek sistemler geliştirmek, su kaynaklarını korumak, suyun verimli kullanılmasını sağlamak ve enerji tasarrufu sağlayabilmek adına elzemdir.

Yenilenebilir enerji alternatiflerinin bölgenin mevcut şartlarına göre değerlendirilmesi, sera gazı emisyonunu azaltmak için önem arz etmektedir. Özellikle kamu kurum ve kuruluşlarının kullandıkları enerjiyi yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlayabilmek için bünyelerinde gerekli teknolojik altyapının oluşturulması, daha sonra büyükşehirlerin ve diğer şehirlerin yenilenebilir enerji kaynakları konusunda mevcut alternatiflerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

İklim değişikliği ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında kurulması planlanan Daire Başkanlıklarının görev, yetki ve sorumluluklarını kapsamlı bir şekilde belirlemek gerekmektedir. Çarpık kentleşme nedeniyle önemli karbon yutak alanları kabul edilen ormanların ve yeşil alanların yasal mevzuatla korunması, imar izinlerinin yasal mevzuata uygun olarak verilmesi gerekmektedir.

Gerçekleştirilen eğitimler, gelecekte iklim krizi ile mücadele konusunda yapılabilecek projeler için temel oluşturmaktadır. Bununla birlikte, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan teknik personelin iklim değişikliği ile ilgili bilgilendirilmesi, iklim krizi ile mücadele konusundaki mesleki donanımlarının artırılması gerekliliği bulunmaktadır.

İklim değişikliği ile mücadelede, bilgi temelli politikaların ve planların geliştirilmesinin elzem olduğu bir alanda, bilgiyi üretenler ile politika ve plan yapıcılar arasında sürdürülebilir ilişkiler kurulması ihtiyacı bulunmaktadır. İklim değişikliğinin yarattığı etkilerin İklim değişikliği etkilerinin bölgesel farklılıklar göstermesi sebebiyle, yerel paydaşların, bilim dünyası ve politika yapıcılar ile ortak çalışması gerekmektedir.

N O T L A R

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
This project is funded by the European Union

www.temev.org.tr

